

Sygnatura akt VI Ka 218/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 kwietnia 2017** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Mierz (spr.)

Sędziowie SSO Agata Gawron-Sambura

SSR del. Agnieszka Woźniak

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Sławomira Zamorskiego

Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2017 r.

sprawy **skazanego A. T. syna J. i E.,**

ur. (...) w G.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 11 stycznia 2017 r. sygnatura akt IX K 1128/16

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk i art. 440 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 218/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 7 kwietnia 2017 roku

Apelacje wywiedzione przez obrońcę skazanego i prokuratora od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 11 stycznia 2017 roku (sygn. akt IX K 1128/16), okazały się częściowo zasadne, a w konsekwencji częściowego uwzględnienia podniesionych w nich zarzutów konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania. Pomimo co do zasady trafności zarzutów podniesionych w wywiedzionych środkach odwoławczych, błędne pozostawały wnioski każdego z wniesionych środków zaskarżenia. Sąd odwoławczy nie mógł uwzględnić któregokolwiek z wniesionych środków odwoławczych orzekając zgodnie z ich wnioskami. Uchylenie zaskarżonego wyroku podyktowane zostało jednak przede wszystkim koniecznością przeprowadzenia przed Sądem Rejonowym ponownie postępowania w całości.

Co do zasady trafny okazał się podniesiony w apelacji obrońcy zarzut obrazy przepisów prawa karnego materialnego poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i połączenie zaskarżonym wyrokiem łącznym kar w ramach dwóch kar

łącznych, podczas gdy właściwe zastosowanie naruszonych przepisów prowadzić powinno do objęcia karą łączną kar jednostkowych orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach II, V, VII i VIII zaskarżonego wyroku łącznego. O ile ma rację obrońca podnosząc, iż stosując przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 roku, sąd pierwszej instancji nieprawidłowo ustalił zbiegi realne przestępstw, których stwierdzenie warunkuje prawidłowe orzeczenie o karze łącznej, o tyle nie można się już zgodzić z drugą częścią zarzutu w której formułuje obrońca wnioski odnośnie kar jakie powinny zostać objęte orzeczeniem o karze łącznej. Zakładając bowiem, niezależnie od okoliczności o których będzie jeszcze w dalszym ciągu tego uzasadnienia, że zastosowanie w sprawie powinny znaleźć przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 roku, w sprawie niniejszej ustalić należało dwa zbiegi realne, nie zaś jak podnosi obrońca w apelacji, jeden zbieg. W skład żadnego z tych zbiegów nie mogło wchodzić przestępstwo za które A. T. skazany został pierwszym z wydanych wobec jego osoby wyroków zapadłym w sprawie IX K 956/12 w dniu 23 października 2012 roku. Żadne bowiem z przestępstw objętych pozostałymi z wydanych wobec skazanego wyroków nie zostało popełnione przed dniem wydania wyroku w tej sprawie. W skład pierwszego ze zbiegów realnych występujących w niniejszej sprawie wchodzić natomiast powinny czyny objęte wyrokami opisanymi w punktach IV, II, V, VII i VIII części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego. Pierwszym, po wyroku wydanym w sprawie IX K 956/12, wyrokiem zapadłym przeciwko skazanemu A. T., był wyrok wydany w sprawie IX K 202/14 opisany w punkcie IV części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego. Wprawdzie kara ograniczenia wolności orzeczona tym wyrokiem została już wobec skazanego wykonana, to jednak okres potrzebny do zatarcia skazania w tej sprawie jeszcze nie upłynął. Czyny objęte natomiast wyrokami wydanymi w sprawach opisanych w punktach II, V, VII i VIII części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego popełnione zostały zanim w dniu 11 kwietnia 2014 roku wydany został wyrok w sprawie IX K 202/14 opisany w punkcie IV części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego. Błędnie natomiast zarówno sąd pierwszej instancji, jak i apelujący obrońca przyjmują, iż pierwszym wyrokiem skazującym wyznaczającym granicę od której liczyć należy zbieg realny dający podstawę do orzeczenia kary łącznej w niniejszej sprawie był wyrok wydany w sprawie II K 341/14 zapadły w dniu 8 maja 2014 roku (punkt VII części wstępnej). Wyrok ten poprzedzony był bowiem wydanym w dniu 11 kwietnia 2014 roku wyrokiem wydanym w sprawie IX K 202/14, który jak już wyżej wskazano stanowi pierwszy, nieprawomocny wyrok wyznaczający granicę pierwszego ze zbiegu przestępstw występujących w niniejszej sprawie. Z kolei drugim z realnych zbiegów występujących w realiach niniejszej sprawy pozostaje zbieg, którego początek wyznacza wyrok zapadły w sprawie IX K 877/16 opisany w punkcie III części wstępnej zaskarżonego orzeczenia. Jest to bowiem pierwszy wyrok, który poza wyrokiem w sprawie IX K 956/12 opisanym w punkcie VI zaskarżonego wyroku łącznego, wydany został w sprawach w których czyny nie wchodziły w skład zbiegu przestępstw opisanego powyżej. W skład drugiego ze zbiegów przestępstw wchodzi zatem czyny za które A. T. skazany został wyrokami wydanymi w sprawach IX K 877/15 oraz IX K 860/16 opisanymi w punktach I i III zaskarżonego wyroku łącznego. Przestępstwo za które A. T. skazany został wyrokiem wydanym w sprawie IX K 860/16 opisanym w punkcie I części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego, popełnione zostało bowiem w dniu 9 listopada 2015 roku, zatem zanim w dniu 14 lipca 2016 roku zapadł wyrok w sprawie IX K 877/16 opisany w punkcie III części wstępnej zaskarżonego wyroku.

Błędnie zatem apelujący obrońcy i prokurator w wywiedzionych środkach odwoławczych wskazali na kary, które objęte zostać powinny karą łączną w przypadku orzekania w przedmiocie kary łącznej w oparciu o przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 roku. Obrońca pośród kar, które winny zostać objęte karą łączną nie zamieszcza kary ograniczenia wolności orzeczonej wobec skazanego wyrokiem wydanym w sprawie IX K 202/14 opisanym w punkcie IV części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego, nie wskazując też powodów takiego stanowiska. Podobnie oskarżyciel w rozważaniach odnoszących się do rozstrzygnięcia jakie zapaść powinno w niniejszej sprawie przy zastosowaniu przepisów kodeksu karnego obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 roku, na stronie 8 apelacji pomija wyrok opisany w punkcie IV części wstępnej zaskarżonego wyroku. Nie wiadomo także z jakich powodów oskarżyciel publiczny twierdzi, że przy zastosowaniu przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 roku sąd powinien orzec dwie kary łączne z połączenia jednostkowych kar wymierzonych skazanemu wyrokami opisanymi w punktach VII i VIII (pierwsza kara) oraz w punktach II i V (druga kara), zaś pozostałe z kar wymierzonych skazanemu nie podlegałyby wówczas łączeniu (tak na stronie 8 apelacji prokuratora).

Ma natomiast rację oskarżyciel publiczny, gdy w apelacji zarzuca zaskarżonemu wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego poprzez orzeczenie kar łącznych poniżej dolnej granicy ustawowego wymiaru kary łącznej określonej w art. 86 § 1 k.k.. W punkcie 2 zaskarżonego wyroku łącznego połączone zostały kary pozbawienia wolności i grzywny orzeczone wyrokami opisanymi w punktach II i V części wstępnej zaskarżonego wyroku. Kary te, to kara 4 lat pozbawienia wolności, 1 roku pozbawienia wolności oraz 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, a także kary grzywny spośród których najwyższa jednostkowa kara to kara w wymiarze 100 stawek dziennych. Zważając zatem na regulację art. 86 § 1 k.k. wedle której dolną granicę kary łącznej stanowi najwyższa z jednostkowych kar podlegających połączeniu, najniższą karą łączną jaką wobec A. T. orzec można było z połączenia kar wymierzonych wobec jego osoby wyrokami opisanymi w punktach II i V pozostawała kara 4 lat pozbawienia wolności oraz kara grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych. Tymczasem sąd pierwszej instancji wymierzył skazanemu karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 80 stawek dziennych. Każdorazowo zatem pozostawały to kary wymierzone poniżej dolnej granicy kary łącznej jaka mogła zostać wobec skazanego orzeczona.

Co do zasady zgodzić się trzeba z oskarżycielem publicznym, gdy w wywiedzionej przez siebie apelacji zaskarżonemu wyrokowi zarzuca obrazę art. 4 § 1 k.k. poprzez uznanie, że korzystniejsze dla skazanego w realiach niniejszej sprawy pozostawać będą przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 roku, podczas gdy zdaniem apelującego efekt korzystniejszy dla skazanego dawałoby zastosowanie przepisów kodeksu karnego obowiązujących od tego dnia. Wprawdzie na obecnym etapie postępowania, także przy uwzględnieniu wywodów apelującego oskarżyciela publicznego zawartych w wywiedzionej przez niego apelacji, nie można jednoznacznie rozstrzygnąć które z przepisów obowiązujących w zakresie orzekania o karze łącznej pozostają dla skazanego w realiach niniejszej sprawy korzystniejsze, to jednak bez wątplenia zaskarżone orzeczenie nie zostało poprzedzone należytymi ustaleniami i rozważaniami w tym względzie. Z pisemnych motywów wyroku sądu pierwszej instancji nie wynika z jakich powodów tenże sąd uznał, iż korzystniejsze dla skazanego będą przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 roku. Rozstrzygnięcie zaś tej kwestii wymaga jednak przede wszystkim ustalenia, które z orzeczonych wobec skazanego kar zostały już wykonane, które zaś są karami podlegającymi wykonaniu. Zgodnie bowiem z art. 85 § 2 k.k. podstawą kary łącznej są kary podlegające wykonaniu z zastrzeżeniem art. 89 k.k. w którym mowa o karze pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem wykonania. Podstawą zatem rozstrzygnięcia, które z kar orzeczonych wobec skazanego mogą zostać objęte węzłem kary łącznej orzekanej na podstawie przepisów obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 roku pozostaje ustalenie, które z tych kar podlegają jeszcze wykonaniu wobec skazanego. Z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie wynika, by ustalenia takie zostały przez sąd pierwszej instancji poczynione. Pozostają one natomiast warunkiem właściwej oceny które brzmienie przepisów kodeksu karnego jest dla skazanego w realiach niniejszej sprawy korzystniejsze.

W ponownym postępowaniu sąd pierwszej instancji będzie zatem musiał w pierwszej kolejności poczynić ustalenia odnośnie tego, które z kar orzeczonych wobec skazanego A. T. podlegają wykonaniu. Dopiero po jednoznacznym określeniu tej kwestii w odniesieniu do każdej z orzeczonych wobec skazanego kar, będzie mógł sąd przystąpić do oceny, czy przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 roku, czy też od tego dnia, będą dla skazanego A. T. w realiach niniejszej sprawy korzystniejsze. Wstępna ocena tych okoliczności skłania raczej do uznania za trafny podniesionego w apelacji prokuratora zarzutu obrazę art. 4 § 1 k.k. poprzez błędne ustalenie, że przepisami dla skazanego korzystniejszymi pozostają przepisy kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 roku. Informacje zawarte w aktach sprawy dają bowiem podstawy do przyjęcia, iż karami które zostały wobec skazanego A. T. już wykonane, zatem nie podlegają one wykonaniu, są kary orzeczone wyrokami opisanymi w punktach IV i VII części wstępnej wyroku łącznego. Wszystkie zaś kary orzeczone pozostałymi z wydanych wobec skazanego wyroków podlegałyby wówczas połączeniu węzłem kary łącznej. Wprawdzie połączeniu podlegałyby wówczas kary orzeczone sześcioma wyrokami, zaś w przypadku zastosowania przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 roku, kary łączne obejmowałyby kary orzeczone siedmioma wyrokami wydanymi wobec skazanego, to jednak zastosowanie przepisów obowiązujących po dniu 1 lipca 2015 roku prowadziłoby do orzeczenia jednej kary łącznej obejmującej kary orzeczone sześcioma z wyroków wydanych wobec skazanego. Ponadto należy zwrócić jeszcze uwagę na okoliczność być może przesądzającą o zastosowaniu w niniejszej sprawie przepisów obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 roku, a mianowicie regulację art. 89 § 1b k.k. wedle której łącząc karę pozbawienia wolności orzeczoną

z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i orzekając bezwzględną karę pozbawienia wolności, miesiąc kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania równy jest 15 dniom kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Kara 4 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania orzeczona wyrokiem opisanym w punkcie II części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego traktowana byłaby zatem wówczas jako kara równa karze dwóch lat pozbawienia wolności, co bez wątpienia rysowałoby znacząco korzystniej dla skazanego perspektywę orzekanej kary łącznej. W zależności od przyjętego w tym względzie poglądu regulacja art. 89 § 1b k.k. mogłaby skutkować także określeniem na znacznie niższym poziomie dolnej granicy kary łącznej jaka mogłaby zostać wobec skazanego orzeczona. Trafnie przy tym przyjmuje apelujący prokurator, że orzeczeniem o karze łącznej wydanym w oparciu o przepisy aktualnie obowiązujące nie mogłyby zostać objęte kary orzeczone wyrokami opisanymi w punktach IV i VII części wstępnej zaskarżonego wyroku. Jednak z powodów, których trudno się domyślić oskarżyciel publiczny „dzieli” kary, które powinny podlegać połączeniu w jedną karę łączną, na dwie odrębne kary łączne: pierwszą obejmującą kary orzeczone wyrokami opisanymi w punktach II i V części wstępnej wyroku łącznego i drugą obejmującą kary orzeczone wyrokami opisanymi w punktach I, VI, III i VIII części wstępnej. Z uzasadnienia skargi odwoławczej wynika przy tym, że podstawą orzeczenia zdaniem prokuratora dwóch kar łącznych nie jest okoliczność o której mowa w art. 85 § 3 k.k. w postaci popełnienia przez skazanego któregośkolwiek z przestępstw po rozpoczęciu, a przed zakończeniem odbywania kary lub kary łącznej orzeczonej w innej sprawie. Z kolei z apelacji wywiedzionej przez obrońcę skazanego nie wynika z jakich powodów uznaje on przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 roku jako korzystniejsze dla skazanego, a przez to znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie.

W tych warunkach konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Postępowanie w sprawie o wydanie wyroku łącznego powinno zostać przeprowadzone na nowo w całości. Jak już w uzasadnieniu niniejszym sygnalizowano, w ponownym postępowaniu sąd pierwszej instancji powinien przede wszystkim poczynić ustalenia co do tego, które z kar orzeczonych wobec skazanego A. T. podlegają jeszcze wykonaniu. Potrzebne może w tym celu okazać się załączenie akt spraw prowadzonych przeciwko skazanemu. Dopiero dysponując jednoznacznymi danymi pozwalającymi na poczynienie ustaleń w kwestii możliwości objęcia poszczególnych kar jednostkowych węzłem kary łącznej rozstrzygnie sąd, czy przepisy obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 roku, czy też od tego dnia jako korzystniejsze winny znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie. Poddając ocenie tę okoliczność weźmie sąd pod uwagę także czas od którego liczyć należy wykonywanie wobec skazanego kary łącznej lub kar łącznych przy uwzględnieniu kar, które zostały już wobec skazanego wykonane. Sporządzając wyrok łączny Sąd Rejonowy zadba również o to, by w jego części wstępnej zawierającej opis wyroków zapadłych wobec skazanego znalazło się także określenie czasu popełnienia poszczególnych przestępstw, czego zabrakło w opisach kilku wyroków zamieszczonych w zaskarżonym orzeczeniu.